

ISSN 0321-1401

Дошкільне 9

виховання 2020

Щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України для педагогів і батьків

**ГЕОМЕТРІЯ
І РУХ**

**КАЗОЧКА
ПРО
ЦИФРИ**

**ТРЕНУЄМО
УВАГУ**

**МАТЕМАТИКА
У ВІРШАХ**

**ДИСТАНЦІЙНА
ОСВІТА**

**ОСІННЯ РОЗВАГА
ДЛЯ МАЛЮКІВ**

У ФОКУСІ:

ЗАХОПЛИВА МАТЕМАТИКА

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ МОН УКРАЇНИ

- Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році
- Перелік навчальної літератури, програм, рекомендованих МОН України для використання у закладах дошкільної освіти

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрусич Ніна Олексіївна, головна редакторка видавництва "Світич".

Бех Іван Дмитрович, доктор психол. наук, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

Беленька Ганна Володимирівна, доктор пед. наук, професор, Педагогічний інститут КУ ім. Бориса Грінченка.

Богущ Алла Михайлівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України, Південноукраїнський НПУ ім. К. Д. Ушинського.

Гавриш Наталія Василівна, доктор пед. наук, професор, ДВНЗ "ПХДПУ імені Григорія Сковороди".

Єфименко Микола Миколайович, доктор пед. наук, професор, Бердянський ДПУ.

Кононко Олена Леонтіївна, доктор психол. наук, професор, НДУ ім. Миколи Гоголя.

Крутій Катерина Леонідівна, доктор пед. наук, професор, Вінницький ДПУ ім. М. Коцюбинського.

Меленець Людмила Іванівна, канд. пед. наук, ІПО КУ ім. Бориса Грінченка

Низковська Олена Вікторівна, наук. співроб., ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти" МОН України.

Піроженко Тамара Олександрівна, доктор психол. наук, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.

Рібцун Юлія Валентинівна, канд. пед. наук, ст. наук. співроб., Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України.

Смольникова Галина Валентинівна, канд. психол. наук, ІПО КУ ім. Бориса Грінченка.

Сухомлинська Ольга Василівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України.

Тарасенко Галина Сергіївна, доктор пед. наук, професор, Вінницька академія неперервної освіти.

У ФОКУСІ ВИПУСКУ:

ЗАХОПЛИВА МАТЕМАТИКА

Досі вважаєте математику складною і малоцікавою для дошкільнят наукою? У цьому випуску ми зібрали найефективніші методики і прийоми ознайомлення дітей з математичними поняттями та діями.

Читайте в номері:

- Вивчення геометричних фігур за методом повного фізичного реагування.
- Опанування складу числа і написання цифр за допомогою математичної казки.
- Веселі ігри для розвитку уваги і спостережливості.
- Віршики, що спонукають шукати математику довкола.
- Заняття за вальдорфською методикою.
- Закріплення математичних знань під час конструювання.

Також у випуску:

- ◇ організація навчання в різних епідеміологічних зонах
- ◇ осіння розвага-сюрприз для дітей молодшої групи
- ◇ цикл ранкових зустрічей на жовтень

**ПОРИНЬМО У СВІТ ЗАХОПЛИВОЇ
МАТЕМАТИКИ РАЗОМ З ДІТЬМИ!**

Індекси для передплати НА ПОШТІ: "ДВ" – 74140, "ДВ" з додатками – 95989

ВИГІДНА ПЕРЕДПЛАТА НА САЙТІ JMIL.COM.UA

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Щомісячний науково-методичний журнал
МОН України для педагогів і батьків

№9 (949), вересень 2020

Виходить з 1911/1931 року

Головна редакторка **Юлія Журлакова**

Редакторки: **Ольга Мельник,**

Тетяна Небесна

Коректорка **Ніна Любаченко**

Комп'ютерна верстка **Володимира Васильєва**

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації: серія KB № 6919 від 31.01.2003.

Видруковано у друкарні ТОВ "Літера-Друк", вул. Озерна, 6, оф. 122, Київ, 04209. Свідоцтво ДК № 3689 від 28.01.2010 р.

Підписано до друку 10.09.2020. Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 3,72. Умовн. фарб.-відб. 14,88. Обл.-видавн. арк. 5,5.

У виданні використано ілюстрації з freepik.com

Відповідальність за зміст рекламних матеріалів несе рекламодавець

Адреса редакції:
04053, Київ-53, а/с 36.

E-mail: dv@dsvsit.com.ua

Тел.: (044) 486-11-19,
(096) 548-62-26,
(099) 376-35-36

© Видавництво "Світич", 2020
Забороняється копіювання або інше
відтворення матеріалів журналу

Зміст

Математика

3 Вікторія ІМБЕР

Маленькі геометрики

Ознайомлення дітей з геометричними фігурами за методом повного фізичного реагування

8 Віра СКРИПНИК

Пригоди непосидючих одиничок

Формування базових уявлень про числа і цифри в дітей дошкільного віку

Художня література

11 Оксана МАГОЧКІНА

Математика у віршах

Світ гри

12 Євгенія КАЦ

Ігрові практики для майбутніх математиків

Завдання та ігри для дітей старшої групи

Різновікові групи

14 Юлія ПІДЛІСНА, Лариса МЕЛЬНИК

Павучок-молодець, математики знавцець

Заняття з математики за вальдорфською методикою для дітей різновікової групи

Управління і методична служба

17 Ольга КОСЕНЧУК, Ірина НОВИК

Організація діяльності закладів дошкільної освіти в період пандемії

Інтегрована освіта

22 Юлія КУЗЬМЕНКО

Із цеглинками грали й Колобка рятували

Інтегроване заняття для дітей молодшої групи

Педагогічна лабораторія

25 Катерина САВЧЕНКО, Людмила ПУШКАРЕНКО

Теплі ранки у дружньому колі

Ранкові зустрічі у жовтні для дітей старшої групи

Свята і розваги

30 Тетяна МАЗНИК

Осінь щедра на дарунки

Розвага для дітей молодшої групи

Плекаймо рідну мову

24 Задача ≠ завдання

Конкурс "Стіни, стеля і підлога, які говорять"

3 Лариса БАНДУРА, Юлія БОДНАР, Тетяна ГОРАШ, Ірина ПИРОГІВСЬКА

обкл.

Настінні інтерактивні модулі

Вкладка

Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році

Інструктивно-методичні рекомендації (Додаток до листа МОН України від 30.07.2020 № 1/9-411)

Перелік навчальної літератури, програм, рекомендованої МОН України для використання у закладах дошкільної освіти

(Додаток до листа МОН України № 1/9-394 від 22.07.2020)

— До публікації можна завантажити додаткові матеріали на сайті dv.in.ua

У вересні в додатках до журналу "Дошкільне виховання"

ДИТСАДОК І ШКОЛА —
тема журналу "Джміль" № 9
(jmil.com.ua/2020-9)

ЦІКАВІ ПРОГУЛЯНКИ ЩОДНЯ —
тема журналу "Палітра педагога" № 9
(dv.in.ua/pp2020-9)

Додатки можна передплатити на сайті jmil.com.ua
або через Укрпошту разом з "ДВ" (індекс комплекту — 95989)
чи окремо ("Палітра педагога" — 40296, "Джміль" — 40295)

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Ольга КОСЕНЧУК,

канд. пед. наук, доцент, начальниця відділу;

Ірина НОВИК,

канд. пед. наук, методистка відділу,

відділ дошкільної та початкової освіти

ДУ “Український інститут розвитку освіти”

Від початку навчального року заклади дошкільної освіти в кожному регіоні працюють у різних умовах відповідно до рівня небезпеки поширення COVID-19. Сподіваємося, подані нижче рекомендації фахівців допоможуть вам якісно й безпечно організувати освітній процес.

ЧИТАЙТЕ У СТАТТІ

- ✓ Чому лише 48,3% закладів дошкільної освіти змогли відновити роботу в умовах карантину?
- ✓ Як організувати роботу в різних зонах епідемічної небезпеки?
- ✓ Які є можливості впровадження дистанційного та змішаного навчання?

ЗВЕРНІМОСЯ ДО АНАЛІТИКИ

Пандемія коронавірусу (COVID-19) спричинила надзвичайну ситуацію міжнародного масштабу в галузі освіти, що спонукало до пошуку дієвих механізмів модифікації освітнього процесу відповідно до умов, що склалися.

Згідно з результатами опитування керівників закладів дошкільної освіти України, проведеного ЮНІСЕФ спільно з Інститутом освітньої аналітики у червні-липні 2020 року, лише 48,3% закладів дошкільної освіти змогли відновити роботу в умовах карантину.

Основні причини,

які завадили відновленню діяльності ЗДО

- ◆ 22,0% — несприятлива епідемічна ситуація в регіоні.
- ◆ 22,7% — рішення місцевих органів влади, засновників.

- ◆ 15,4% — недостатня кількість батьків, які виявили бажання віддавати дітей у заклади в період карантину.
- ◆ 0,4% — виявлення хворих на COVID-19 серед працівників або інших учасників освітнього процесу.
- ◆ 39,2% — інші причини.

Зазначимо, що 84,2% вихователів під час карантину проводили дистанційні заняття з дітьми. 28,0% із них вдалося залучити до освітнього процесу всіх або майже всіх дітей; 32,9% — більшість вихованців (75%); 19,2% — близько половини; 6,4% — лише кількох дітей; 13,5% не змогли залучити жодного вихованця.

Результати дослідження засвідчують необхідність пошуку нових шляхів удосконалення організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти в період пандемії.

ЧОТИРИ РІВНІ ЕПІДЕМІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

З 1 серпня набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №641 “Про встановлення карантину та запровадження посилих протиепідемічних заходів на території зі значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2”, згідно з якою регіони передбачалося поділити на кілька зон — зелену, жовту, помаранчеву і червону — залежно від рівня епідемічної небезпеки. Зупинімося на цьому питанні детальніше.

Дистанційне навчання

актуальні проблеми

Управління і методична служба

У зеленій, жовтій та помаранчевій зонах освітній процес здійснюється у звичайних умовах із дотриманням карантинних заходів. У разі запровадження обмежень у червоній зоні освітній процес закладів дошкільної освіти може реалізовуватися дистанційно або в різноманітних формах змішаного навчання.

<p>ЗЕЛЕНА ЗОНА</p> <p>Можна відвідувати заклади освіти. Педагоги можуть працювати з дітьми без маски</p> 	<p>ЖОВТА ЗОНА</p> <p>Можна відвідувати заклади освіти з дотриманням необхідної дистанції. Педагоги можуть працювати з дітьми без маски</p>
<p>ПОМАРАНЧЕВА ЗОНА</p> <p>Заборонено перебувати в закладах освіти в групах чисельністю понад 20 осіб, окрім закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Вихователі повинні носити захисний екран для обличчя</p> 	<p>ЧЕРВОНА ЗОНА</p> <p>Заборонено відвідувати заклади освіти</p>

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДО

Наголосимо: відповідно до п.1 ст. 54 Закону України “Про освіту”, педагогічні працівники мають право на академічну свободу, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, тому подана нижче інформація має рекомендаційний характер.

З ключовими принципами та заходами щодо безпечного відновлення роботи й функціонування закладів дошкільної освіти, а також розвитку дітей та підтримки працівників ЗДО радимо ознайомитися в матеріалах ЮНІСЕФ “Рекомендації щодо відновлення роботи закладів дошкільної освіти після COVID-19”.

З метою забезпечення виконання профілактичних і протиепідемічних заходів, прописаних у наказі МОН №392 від 12.03.2020 “Про забезпечення виконання профілактичних і протиепідемічних заходів”, особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти у 2020/2021 н.р. ґрунтуються на трьох напрямках:

- 1) заохочення до дотримання гігієнічних навичок;
- 2) сприяння дотриманню соціальної дистанції в приміщенні ЗДО як дітьми, так і дорослими;
- 3) вдосконалення дистанційного навчання.

Заохочення до дотримання гігієнічних навичок

Варто запровадити **регулярне миття рук** (краще віддавати перевагу рідкому милу

в дозаторах), привчати дітей та дорослих **кашляти або чхати лише в хустинку чи лікоть**, учити вихованців користуватися **санітарно-дезінфекційними гелями, антибактеріальними серветками** тощо.

Зазначимо: у закладі дошкільної освіти **забороняється** використання багаторазових (тканинних) рушників, м'яких іграшок, килимів із довгим ворсом; перебування у вуличному взутті всередині приміщень; проведення масових заходів (вистав, свят, концертів) за участі дітей із більш ніж однієї групи та за присутності глядачів (відвідувачів).

Сприяння дотриманню соціальної дистанції в приміщенні

Соціальна або фізична дистанція в закладі дошкільної освіти означає, що діти мають перебувати на відстані не менше, ніж **1,5 – 2 м одне від**

одного. Для маленьких дітей це нелегко. Аби допомогти їм, вихователь може запропонувати одягнути “крила” або спеціальні капелюхи та в ігровій формі пояснити правила дотримання соціальної дистанції.

📌 Докладніше про дотримання дистанції у приміщенні ЗДО сказано у *Тимчасових рекомендаціях щодо організації протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)*, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України № 25 від 21.05.2020.

На нашу думку, забезпечити дотримання соціальної дистанції між дітьми під час занять допоможе **ротація за осередками діяльності**, що передбачає обмеження кількості дітей у кожному осередку. Діти займаються в осередках, змінюючи їх за визначеним графіком. Нагадуємо, що традиційними осередками діяльності є такі: центр гри з кубиками, центр сюжетно-рольової гри, мистецький, центр грамотності, маніпуляційний центр, природничо-дослідницький тощо. Кількість осередків діяльності, у яких задіяні діти, залежить від їхнього віку та фактичних умов (площі групової кімнати). Для маленьких дітей організують меншу кількість осередків, аби полегшити їм вибір. Для дітей старшого дошкільного віку можна організувати осередок роботи з комп'ютером. З огляду на епідемічний стан деякі осередки діяльності можна організувати просто неба й за сприятливих погодних умов проводити заняття з дітьми там. Для вихованців раннього та дошкільного віку рекомендовано передбачити осередки відпочинку.

Гібридним варіантом може бути проведення деяких занять у закладі освіти, а інших у режимі онлайн (для дітей старшого дошкільного віку).

Дистанційне та змішане навчання

📌 У наказі МОН України від 25.04.2013 № 466 “Про затвердження Положення про дистанційне навчання” подано визначення цієї форми освіти.

Дистанційне навчання – це організація освітнього процесу в умовах віддаленості одне від одного його учасників та їхньої опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

Дистанційна форма навчання передбачає доступ до інтернету, наявність необхідного

технічного обладнання (комп'ютер, планшет, смартфон тощо) в усіх учасників освітнього процесу, а також опанування педагогами технологій дистанційного навчання.

Сутність дистанційного навчання в закладі дошкільної освіти полягає в забезпеченні взаємодії між учасниками освітнього процесу, зокрема в налагодженні комунікації між вихователем, дітьми, батьками та дітей між собою. Спільна діяльність педагогів, батьків, дітей у закладі освіти і онлайн, в інформаційно-освітньому середовищі, дає змогу враховувати індивідуальні особливості кожної дитини; сприяти її всебічному розвитку, використовуючи інноваційні можливості; підготувати до навчання в Новій українській школі, а також залучити батьків до процесу навчання, виховання й розвитку власних дітей.

Комунікативний простір має вибудовуватися на основі принципів універсального дизайну, що спрямовані на проектування освітнього середовища, комунікації, застосування інформаційних технологій чи послуг онлайн, що є доступними, зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу та відповідають вимогам спільного користування.

Сталих вимог щодо реалізації дистанційного чи змішаного навчання не існує, оскільки кожен педагог, маючи право на академічну свободу, творчо підходить до цього завдання відповідно до вимог освітньої програми, рівня розвитку дітей своєї групи, їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Водночас варто зазначити, що **цільовою аудиторією дистанційного навчання є діти разом із батьками.**

Під час дистанційного навчання батьки залучаються до освітнього процесу, їм надається

Управління і методична служба

педагогічна підтримка (як у груповому форматі, так й індивідуальна), допомога в пошуку актуальної інформації, можливостей продуктивно проводити дозвілля з дітьми.

Основна частка професійної діяльності вихователя у випадку оголошення в регіоні червоної зони буде зосереджена на роботі з родинами дітей. Так, наприклад, у кожній віковій групі варто створити **закриту спільноту** в Messenger, WhatsApp або Viber, Facebook, де адміністраторами є вихователі. Це найбільш зручний спосіб онлайн-взаємодії з батьками. Такі чати можуть бути створені в усіх без винятку вікових групах. Щодо використання інтернет-ресурсів у роботі з батьками, необхідно визначити час і платформу (Viber, Skype, Zoom, Google Meet та ін.) для подальшого онлайн-спілкування. Обов'язковим є створення і забезпечення зворотного зв'язку з іншими фахівцями, які працюватимуть з дітьми (з інструктором з фізкультури, музичним

керівником, асистентом вихователя, практичним психологом та ін.).

Виконані дітьми завдання, фото робіт батьки можуть надсилати педагогу на електронну пошту або в соціальні мережі, а педагоги мають зберігати їх в електронних портфоліо дітей для моніторингу та планування подальшої діяльності з опорою на їхні сильні сторони.

З огляду на неоднаковий вік дітей, санітарно-гігієнічні вимоги щодо роботи з різними гаджетами, ефективність дистанційного навчання забезпечується засобами змішаного навчання.

Змішане навчання – це поєднання традиційних форм навчальних занять на базі закладу дошкільної освіти, у якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо, відео та інші інтерактивні елементи тощо. Змішане навчання побудоване на взаємодії (спілкуванні) всіх учасників освітнього процесу.

У закладі дошкільної освіти, зокрема в роботі з дітьми старшого дошкільного віку, можна використовувати різні формати змішаного навчання.

Формати змішаного навчання в ЗДО

Формат навчання	Особливості впровадження	Види діяльності
Синхронний	Батьки отримують інформацію від педагога або інших фахівців, діти виконують завдання вдома, а на заняттях у приміщенні дитсадка здійснюється вдосконалення вмінь і навичок дітей	<ul style="list-style-type: none"> ♦ заняття ♦ практичні завдання, досліді ♦ екскурсії ♦ мініпроекти ♦ індивідуальна робота
Синхронний онлайн-формат	Вихователька і діти (батьки) беруть участь в освітньому процесі одночасно, але вони розділені територіально. Зв'язок здійснюється за допомогою інтернету – через Skype або інші програми спілкування. Інформація від педагога або інших фахівців до дитини та від дитини до педагога передається через аудіо-й відеозображення, а спілкування здійснюється в режимі реального часу (робота онлайн)	<ul style="list-style-type: none"> ♦ інтернет-зустрічі ♦ робота у віртуальних групах ♦ вебзаняття ♦ дидактичні ігри онлайн ♦ миттєві повідомлення ♦ спілкування із застосуванням різних інтернет-ресурсів
Асинхронний онлайн-формат	<p>Передбачає онлайн-роботу вихователя / інших фахівців і дитини/батьків у різний час. Інформація передається з використанням електронної пошти, заздалегідь підготовлених і розміщених аудіо- та відеозаписів тощо.</p> <p>Педагоги або інші фахівці викладають у мережу навчальний матеріал (завдання, ігри тощо), доступ до якого дитина/батьки мають у будь-який зручний час (робота онлайн без спілкування в режимі реального часу)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ запис відеозанять ♦ документи, вебсторінка, вебсайт ♦ блоги ♦ форуми ♦ освітні платформи ♦ опитування

Варто зазначити, що змішане навчання передбачає **активну участь батьків** в освітньому процесі, що забезпечується гнучкістю освітньої програми, розмаїттям способів та форм навчання, варіативністю у виборі часу, місця, темпу проведення занять.

Дітям та їхнім батькам значно легше і зручніше працювати, коли контент навчальних і розвивальних матеріалів розміщений на одній **онлайн-платформі**. Рішення про використання в обов'язковому порядку цифрової платформи в освітньому процесі приймає педагогічна рада, адже за цієї умови заклад дошкільної освіти має можливість адаптувати програму до технічних можливостей дітей і вихователів.

Кожен педагог має змогу безкоштовно створити власний сайт, наприклад, на платформі *sites.google.com* (попередньо зареєструвавшись), і постійно його наповнювати. Сайт може містити різні рубрики, окремі для дітей, батьків, педагогів тощо, з використанням різних онлайн-платформ (див. *схему*).

Для організації змішаного навчання, взаємодії між педагогами, дітьми і батьками пропонуємо використовувати безкоштовні й доступні хмарні сервіси, зокрема Google Suite for Education, Dropbox, Microsoft OneDrive та ін.

⬇ Завантажте **каталог онлайн-інструментів** для педагогів та батьків з доступом до них та посиланнями на інтернет-ресурси.

Рекомендовані платформи дають змогу реалізовувати авторські методичні задуми педагогів, створювати навчальні курси, гнучко розподіляючи контент між онлайн- та офлайн-частинами, диференціювати навчальні завдання, проводити онлайн-заняття, оперативно надавати зворотний зв'язок, відстежувати динаміку розвитку кожної дитини, створювати та наповнювати особистісно-професійне портфоліо. ■

ЗАВАНТАЖТЕ МАТЕРІАЛИ ДО СТАТТІ: dv.in.ua/2020-9/p21

Як не заплутатися в розмаїтті освітніх технологій?

Обирайте журнали
"Дошкільне виховання",
"Палітра педагога" та "Джміль"

- Щономера – нова актуальна тема
- Ефективні освітні технології
- Методичні рекомендації фахівців
- Цікаві заняття, сценарії, ігри, посібники
- Додаткові е-матеріали передплатникам

Читайте
та надихайтесь!

Передплатіть журнали
онлайн:

jmil.com.ua/peredplata

**Комплект
зі знижкою!**

- Швидко
- Зручно
- Вигідно